

Slutrapport för interreg.projektet **MötesplatS Medborgare (MSM)**.
Saksnr 2008/4277. Tilsagnsnr 11/2008. Diariennr G30441-47-08

LÄNSSTYRELSEN I JÄMTLANDS LÄN	
INK	2011-10-31

1. Sammanfattning.

Projekt Mötesplats Medborgare har pågått mellan september 2008 och september 2011 och har syftat till att pröva nya metoder för ett ökat medborgarinflytande i de kommunala processerna i Fredrikstads kommun och Uddevalla kommun. Ansatsen till projektiden utgörs av mätningar från Statistiska Centralbyrån och norska Gallup som pekat på att just våra kommuners medborgare upplever att de har lågt inflytande i kommunala processer medan internationell forskning visar att Norge och Sverige i allmänhet använder former för medborgarinflytande i mycket mindre omfattning än övriga Europa. Denna problemställning är således gemensam för Sverige och Norge medans övriga Europa ligger långt före.

Huvudmålsättningen i projekt MötesplatS Medborgare har varit att få våra invånare att känna sig mer delaktiga i de beslut som rör dem. Och att hitta bra metoder för våra kommuner att använda medborgardialog som ett sätt att styra och leda kommunala beslutsprocesser. Vi har totalt sett testat 11 nya innovativa metoder för ett ökat medborgarinflytande. Valet av metoden har varit beroende på i vilket syfte vi sökt ett ökat medborgarinflytande, vilken grad av inflytande och medborgarengagemang vi önskat – i en skala från ökad information till direkt medbestämmande över en specifik budget – och vilken målgrupp vi vänt oss mot. De övergripande besluten i varje del av metodutvecklingen har varit förankrad i politiskt tillsatta församlingar och vi har lagt mycket kraft på att återkoppla de konkreta resultaten, dels till politiken dels till deltagarna.

Erfarenheterna av projektets olika delar varierar naturligtvis. Generellt sett kan sägas att vi upplever att vi genom projektet fått möjlighet att pröva nya och vassare verktyg för en ökad styrning och ledning av kommunala beslut med hjälp av ett ökat medborgarinflytande. Vissa metoder har slagit väl ut i både Uddevalla och Fredrikstad; andra har fungerat bättre i en enskild kommun. Vi är med andra ord generellt sett nöjda med resultaten i projektet som helhet. Vissa av våra metoder är väl utvecklade och redan en del av våra kommuners ordinarie verksamhet, andra kräver tid för att implementeras. Utifrån detta har vi också valt att tillsammans lämna in en ansökan om en fortsättning av MötesplatS Medborgare för att fördjupa arbetet med ett mindre antal av de metoder som prövats.

Resultatmässigt kan kortfattat sägas att de övergripande mätningarna som gjorts i respektive kommun visar att andelen medborgare som känner att de kan påverka de kommunala processerna **har ökat** under den period projektet varat. Vi kan också konstatera att vi procentuellt **ökar mer** än kommuner av genomsnittlig storlek i Sverige och Norge, vilket känns som ett bra kvitto på att projektet givit reellt avtryck, Fredrikstad och Uddevalla finns nu med på den internationella forskningskartan (prof. Giovanni Allegretti, University of Coimbra, Portugal).

Då vi också valt att arbeta delkommunalt (genom närdemokratiområdena/lokalsamfunnen) är också resultatet lokalt av intresse. Både på norsk och svensk sida visar resultaten att där vi gjort lokala satsningar för ett ökat medborgarinflytande ökar också andelen nöjda

medborgare. Detta facit skall dock bedömas med vetskapen om att förändringarna är relativt små, rörligheten i resultaten av erfarenhet visar på stor trögrörlighet och att projektet inte nödvändigtvis är den enda bidragande faktorn till de förbättrade värdena i nöjdhetsmätningarna.

Projektet har i stort följt budget väl och på svensk sida finns ett underskott på 72 000 SEK och på norsk side underskudd 4071 NOK.

Sluttregnskap, fördeling av kostnader på aktivitetene og vedlegg vil bli sendt inn som komplettering til sluttrapporten.

2. Projektets bakgrund.

Bakgrunn for MSM-prosjektet er at Uddevalla og Fredrikstad kommuner i forstudien "Hållbar Medborgardialog" prøvde ulike former for medborger-/brukerdiallog. Erfaringene førte oss videre til MötesplatS Medborgare(MSM). Vi så behovet for å arbeide mer med medborgerdiallog og innbyggernes muligheter for påvirkning og innflytelse i kommunenes beslutningsprosesser. Professor Giovanni Allegretti, ECPR sa i forkant av prosjektet at de skandinaviske landene ikke sto på kartet mht reelle medborgerprosesser, ifølge forskning world wide. Målinger i Uddevalla og Fredrikstad bekreftet dette bildet i 2008 og 2009 og viste at innbyggerne i begge kommunene opplevde at de har liten mulighet til å påvirke og ha innflytelse på kommunale beslutninger. Innbyggerne etterspør men får ikke ønsket innflytelse, noe som fører til økende grad av misnøye i takt med at forventninger ikke innfris.

Hovedmålet i prosjektet er at innbyggernes opplevelse av påvirkning og innflytelse skal være 10 % høyere i 10 utvalgte områder (7 lokalsamfunn og 5 nærdemokratiområder).

Prosjektperioden er 1.9.2008-31.8.2011 og budsjettet utgjør ca 13 mill kroner. Finansieringen er 50 % fra Uddevalla og Fredrikstad kommuner og 50 % fra EU og norske interreg.midler.

3. Projektbeskrivning, målgrupp, resultat, och resultatindikatorer samt effekter.

3.1 Projektbeskrivning:

Projektet har bestått av flere aktiviteter där målsætningen har varit att testa nya metoder för ett ökat medborgarinflytande i våra respektive kommuner. Varje metod som prövats har gjort det utifrån en egen konstruerad inflytandetrappa i fyra steg. Dessa steg har bestått av:

- Steg 1: Information – medborgarna får en ökad information om frågor som rör deras vardag
- Steg 2: Tycka – medborgarna har fått en ökad möjlighet att tycka till om frågor som rör deras vardag
- Steg 3: Göra – medborgarna har fått vara med att genomföra idéer som påverkar deras vardag
- Steg 4: Bestämna – medborgarna har fått vara med att bestämna hur en avsatt summa pengar skall användas för att påverka deras vardag.

Valet av grad av inflytande har hängt samman med vilken metod vi använt och har värderats utifrån nyttan av medborgarinflytande samt vilken målgrupp vi vänt oss till. Sett till huvudaktiviteterna i projektansökan kan projektet beskrivas på följande sätt:

Huvudaktivitet 1: Uppstart och planläggning

Ett av projektets huvudsakliga målsättningar har varit att utveckla närdemokratiarbetet genom lokala utvecklingsstyrelser. Målgruppen har varit alla medborgare i ett geografiskt definierat område inom respektive kommun. Sju norska och fyra svenska närdemokratiområden har utgjort kärnan i projektet. De svenska har bildats under resans lopp, de norska fanns sedan tidigare och har valts ut att ingå utifrån eget intresse. Alla beslut om deltagande och innehåll har förankrats politiskt. Närdemokratiområdena har fått underteckna en samarbetsdeklaration som reglerat ansvarsförhållandena mellan kommun och utvecklingsstyrelse under projektet. Mötena i områdena har arrangerats tematiskt på initiativ av de lokala styrelserna och med representation från kommunen (politik och tjänstemän). Mötena har fungerat som ett sätt att prioritera de aktiviteter som inom ramen för projektet lämpar sig bäst lokalt. För att sprida information i områdena har projektet varit med att bekosta reklamTVapparater i vissa områden.

I områdena har många verksamheter i projektets namn bedrivits. Varje område i Uddevalla har fått en platsanalys. I flera svenska och norska områden har vi genomfört miljö- och trygghetsvandringar samt två medborgarbudgetar. Områdena har haft remissrätt i kommunala beslutsärenden som rör området, de har erbjudits och utnyttjat möjligheterna att träffa politiker i tematiska frågeställningar som berör dem och de har arrangerat seminarier och föreläsningar i lokala intresseområden. Dessa aktiviteter beskrivs mer ingående nedan.

Resultat: 4 närdemokratiområden har bildats i Sverige, 7 av Fredrikstads 21 lokalsamfund har ingått i projektet. Samarbetsavtal har tecknats mellan projektledningen och utvecklingsstyrelsen. Ett erfarenhetsutbyte mellan de involverade styrelserna har genomförts. Styrelserna har varit aktiva i många av projektets övriga delaktiviteter, svarat på remisser, genomfört workshops, politikermöten och aktivt arbetat med utvecklingsfrågor lokalt. Många hundra medborgare har involverats i olika aktiviteter som erbjudits genom samverkan mellan kommun och utvecklingsstyrelse.

Avvikelser från planerad verksamhet: Planen var fem bildade närdemokratiområden på svensk sida. Det femte är processat och förberett, styrelse dock ej bildad ännu. Anledningen var att upphandlingen av forskningsdoktoranden fördröjdes något i inledningen, vilket innebar en förskjutning i tidplanen.

Huvudaktivitet 2: Metoder för medborgarengagemang, kommunikation och information

Inom projektet har vi prövat flera nya innovativa metoder för att öka medborgarnas engagemang i lokala frågor samtidigt som vi medvetet arbetat med förbättrad kommunikation och information för att sprida kunskap om projektet och dess aktiviteter. De metoder vi testat är:

Information och kommunikation – Konst som kommunikationsmetod

Vi har lagt ner mycket arbete på informationsspridning och resultatspridning och tog tidigt fram en kommunikationsplan. Vi har använt oss av såväl nya som gamla kanaler – dvs traditionell media som tidningar, radio och TV – men också sociala medier och SMS-information. Projektet har haft en välbesökt och uppdaterad hemsida, använt sig av annonser, radioreklam och även bekostat ett antal TV-apparater för att sprida informationen lokalt. I våra närdemokratiområden/lokalsamfunn har vi också använt oss av ett ökat samarbete med föreningslivet som påtagit sig att sprida informationen genom samarbetsavtal med projektet. Detta har också skett via tematiska stormöten arrangerade av utvecklingsstyrelserna. I projektet har vi också prövat att använda konst som en kommunikationsmetod där interaktivitet och delaktighet varit ett bärande tema. Detta har vi gjort tillsammans med Høyskolen i Østfold, Akademi for scenekunst som prövat två olika metoder för att utveckla medborgardialogen med hjälp av interaktiv och experimentell teater. Målgruppen var i det första fallet invandrare och ungdomar; i det andra medborgarna generellt, de anställda i offentlig sektor samt politiker. Budskapet har bestått i att engagemang och demokrati är viktigt och metoden har prövat nya angreppssätt för att väcka engagemang. En av de mest kreativa metoderna vi testet.

Resultat: 300 ungdomar, skoleelever, invandrare och studenter var involverade i det första projektet. 150 personer deltog i de vandringsföreställningar som utgjorde andra delen av projektet.

Miljö- och trygghetsvandringar

Tillsammans med de boende i närdemokratiområdena/lokalsamfunnen har vi genomfört miljö- och trygghetsvandringar. Målgruppen har varierat mellan barn och unga samt de boende i sin helhet. Vandringarna syftar till att tillsammans med de boende se vad som kan förbättras, vems ansvar det är och vad man kan göra själv i bostadsområdet.

Resultat: 17 vandringar har genomförts. Drygt 200 personer har varit involverade. Alla synpunkter har dokumenterats i ord och bild och besvarats av berörda beslutsfattare. Ca 10 % av alla synpunkter har åtgärdats. En metodbok om trygghetsvandringar tillsammans med barn- och unga har publicerats som en följd av arbetet. Resultat i SCB-mätning för Uddevalla visar generellt på ökad upplevd trygghet i områden vi arbetat i. I Fredrikstad er tryggheten høy, spesielt i eget nærmiljø, og den er på ca samme nivå i 2011 som i 2009.

Future City Games

Tre Future City Games har genomförts under projektperioden. Spelet är ett idégenereringsspel som syftar till att väcka spännande idéer om framtidsutvecklingen tillsammans med medborgarna. Vi har använt spelet som en metod för att få in synpunkter på stadsutveckling, framtidsvisioner och för att få ungdomarnas syn på sitt kultur och fritidsutbud. Målgruppen har varierat från ungdomar och politiker till en bredd av representanter som speglar samhället i stort.

Resultat: Drygt 80 personer har spelat Future City Games. Detta har gett ca 60 konkreta förslag för kommunerna att ta ställning till. Förslagen har också lagts ut på nätet för fler att tycka till om.

E-petitioner

E-petitioner är en metod som hämtats från England. I projektet har det startats en hemsida med möjligheter att lägga förslag på åtgärder som medborgarna själva tycker skulle förbättra kommunen. Hemsidan erbjuder möjligheter att stödja och kommentera förslag och kan ses som en enklare, men mer transparent form, av medborgarförslag.

Resultat: Ett 20-tal förslag har lämnats in under projektiden. Ett 100-tal stödsignaturer har lämnats. Kommunfullmäktige får de 10 populäraste förslagen presenterade som ett anmälningsärende vid varje möte.

Matchmaking

Två matchmakingkonferenser har hållits i projektet. Dessa har syftat till att skapa en mötesplats där unga får möta politiker och där diskutera frågor som berör dem.

Resultat: 2 konferenser har genomförts med ca 50 deltagare. 4 förslag från de unga har förverkligats.

Miljöcoacher

Ett 10-tal miljöcoacher har utbildats som ambassadörer för ett mer hållbart samhälle. Målgruppen har främst varit unga i gymnasiet och vuxna kvinnor som efter utbildningen fått uppdraget att sprida sina kunskaper i sina nätverk.

Resultat: Coacherna har fått en gemensam utbildning och träffats sju gånger för att utveksla erfarenheter mellan coacherna och med lokalsamfunnsutvalg. 12 uppdrag i nätverk har utförts och engagerat ca 150 personer (varav 100 invandrare).

Energibesparing

Två försök att motivera företagare till energibesparing har genomförts i projektet; dels för butiker runt ett torgområde i syfte att sänka utomhusbelysningens energiåtgång och dels i enskilda butiker.

Resultat: 19 butiker deltog i arbetet. Arbetet har betytt ca 50 000 kwh energibesparing.

Medborgarbudget

Medborgarbudget ger medborgarna det slutgiltiga avgörande i en specifikt avsatt budget. Målgruppen har varierat från alla boende i ett område, till enskilda skolor och ungdomar. Två av dem har varit kopplade till miljö- och trygghetsvandringar. Vi har i detta avseende också prövat ny teknik (röstning via nätet).

Resultat: 6 genomförda budgetar. Ca 5 300 röstande och ca 250 förslag. 11 av förslagen är genomförda. Totalt avsatta medel för medborgarna att besluta om var 1,5 miljoner kronor.

Avvikelser från planerad verksamhet: Metoden miljöcoacher, blev rekryteringsmässigt alltför smal, varför metoden trygghetsvandring utvecklades till miljö- och trygghetsvandring för att bättre tillvarata projektets huvudtema miljö. Metoden energibesparing riktade sig mot projektets andra huvudtema – trygghet -. Även denna blev rekryteringsmässigt smal (målgrupp företagare). Trygghetstemat återkom dock i vandringar och i metoden medborgarbudget. Metodutvecklingen er mycket arbetsintensiv, varför smala metoder kostar mer i förhållande till nyttoeffekten.

Huvudaktivitet 3: Planering/genomförande av ortsanalyser Varje svenskt närdemokratiområde har erbjudits att genomföra en ortsanalys över området. Målgruppen har varit alla medborgare i samhället och analysen har haft en socio-kulturell ansats. Ortsanalysen har genomförts i nära samarbete med de boende i området, samt projektledningen, Miljö- och Stadsbyggnad och Chalmers Arkitektur (avtalad leverantör) som haft en doktorand anställd på deltid i projektet. Chalmers genomförde inom ram för avtalet också två ytterligare ortsanalyser/platsanalyser; en över kommunen som helhet, i nära samarbete med närdemokratiområdena, tillsammans med en internationell masterstudio vid Chalmers (sustainable development in a local context) och en i ett tilltänkt femte närdemokratiområde. Arbetet har väckt ett mycket stort engagemang.

Resultat: 6 ortsanalyser har genomförts. Varje analys har publicerats i tryckt form och presenterats muntligt och via skärmutställningar i berört område. Den stora analysen över kommunen presenterades på Bohusläns Museum och sågs av drygt 2000 besökare under några veckor. Analysen har identifierat en mängd utvecklingsfrågor som plockats upp av närdemokratiområdenas styrelser och Miljö- och stadsbyggnadskontoret i Uddevalla kommun för vidare arbete. De har utgjort ett viktigt instrument för närdemokratiområdenas prioriteringar av aktivitetsteman. Uppskattningsvis 120 medborgare har varit involverade mycket nära arbetet med platsanalysen. Många hundra har deltagit vid workshops, utställningar och andra möten.

Inga avvikelser

Huvudaktivitet 4: Utveckla metoder för att mäta effekter på olika områden:

Vi har mätt effekterna av projektet på flera sätt. Det viktigaste har varit den medborgarenkät som gått ut till invånarna i respektive kommun och som möjliggör för dessa att värdera hur väl de anser sig kunna påverka sin närmiljö. Dessa enkäter har formulerats och utvärderats av Statistiska Centralbyrån och Gallup. Nyckeltal finns i respektive kommun om önskade resultat ifråga om medborgarinflytande, trygghet och miljöpåverkan. Vi har också gjort lokala enkäter för att mäta kännedomen om projektet i anslutning till ortsanalysarbetet (se bilaga) Frågor har också besvarats av deltagarna i projektets aktiviteter Future City Game och Medborgarbudget. Generellt sett har deltagarna i processerna med test av metoder haft mycket hög grad av nöjdhet.

Avvikelser från planerad verksamhet: Vissa omformuleringar vad gäller effektmätning har gjorts (se bilaga)

Huvudaktivitet 5: Föreläsningar och workshops:Projektet har genomfört flera workshops, främst lokalt. Ute i lokalsamfunns- och närdemokratiområdena har i samband med ortsanalyserna genomförts ett 10-tal workshops (infrastruktur, trygghet, boende, social ekonomi m m). Høyskolen i Østfold, Akademi for scenekunst arrangerade föreläsningar och workshops med professionella facilitatorer och fagpersoner i forkant av de två projekten i september 2008 och 2010. Vi har också vid ett tillfälle haft besök av Giovanni Allegretti som föreläst om medborgarinflytande på europeisk nivå. Vi har haft tematiska och gränsöverskridande utbildningar i miljö/klimatfrågor och vi har haft information om energibesparande åtgärder för företagare. Vi har genomfört ett halvtidsseminarium med erfarenhetsutbyte över nationsgränserna och vi har genomfört ett slutseminarium med ett 80-tal besökare från hela Sverige där vi redovisat våra slutsatser och resultat.

Inga avvikelser.

Huvudaktivitet 6: Etablera fysiska och digitala gränsregionala mötesplatser/nätverk/kanaler

Redan från början etablerades en hemsida för projektet. Denna har varit den huvudsakliga informationskanalen både utåt och inåt i projektet. Det innebär att även lokalsamfunns- och närdemokratiområdena haft sina lokala hemsidor kopplade till projektets huvudhemsida. Hemsidan har varit välbesökt och uppdaterad under hela projektet. Här har all information samlats om vad som händer, men också resultaten av våra aktiviteter.

Fysiska möten har bestått av ett halvtidsseminarium där deltagarna från projektets olika aktiviteter (miljöcoacher, närdemokratiområden, ungdomar engagerade i medborgarbudget) haft möjlighet att träffas och utbyta erfarenheter. Även slutseminariet var gränsöverskridande och hade representation från bägge sidor gränsen.

Inga avvikelser.

Huvudaktivitet 7: Erfarenhetsutbyte och lärande

Ett faddersystem mellan de norska och svenska deltagande närdemokratiområdena etablerades under projekttiden. Ett fysiskt möte genomfördes 2010, i övrigt har hemsidan använts.

Tre studieresor har gjorts till Barcelona, Sevilla och Storbritanien för att lära av de som är längst komna i Europa. Erfarenhetsmöte med medborgarna skedde vid det halvtidsseminarium som hölls 2010. Vid detta möte deltog också politiker och tjänstemän. Erfarenhetsutbyte och lärande genomfördes också vid slutseminariet där politiker och tjänstemän från hela Sverige/Norge/Danmark deltog. Erfarenhetsutbyte och lärande har också skett kontinuerligt genom de politiska/tjänstemannamässiga sammanträffanden som skett gränsregionalt i styrgrupper och fackgrupper kopplade till projektets aktiviteter.

Avvikelser från planerad verksamhet: En studieresa var planerad inom projektet. Genom projektets breda forskaranknytning möjliggjordes under Sveriges kommuner och landstings ledning ytterligare två för att utifrån en forskarperspektiv dra nytta av lärdomar.

Huvudaktivitet 8: Utvecklingsaktiviteter/handlingar i lokalsamfunns- och närdemokratiområdena

Mängder av aktiviteter har skett i de olika lokalsamfunns- och närdemokratiområdena. De har också haft ett tydligt informationsansvar om sin koppling till Interreg-projektet. Vissa har valt traditionella vägar (reklam, annonser, affischer, hemsida) som informationskanal. Andra har valt att sända informationen via TV på frekvent besökta platser i området. Alla har deltagit vid olika evenemang i området (aktivitetsdagar etc). Alla har svarat på remisser som berör området. Prioriteringar av aktiviteterna har skett genom ortsanalysarbetet som genomförts i samtliga svenska närdemokratiområden samt via möten och workshops med medborgare, politiker och kommunala tjänstemän. 2 medborgarbudgetar har genomförts i närdemokratiområdena och i nära samarbete med dess styrelse. 12 miljö- och trygghetsvandringar har genomförts i områdena. 2 av dem har skett tillsammans med barn och

unga. 4 av dem i områden med hög andel utomnordiska invandrare. Ett företagsnätverk kopplat till ett närdemokratiområde har varit involverad i energibesparingsaktiviteten. Totalt har ca 25 workshops och 10 föreläsningar genomförts i områdena. Över 300 möten/arrangemang har hållits under projektetiden i de 12 närdemokratiområden som ingått. Inga avvikelser.

Huvudaktivitet 9: Information och resultatspridning

Information och resultatspridning har skett under resans lopp. Muntligt och skriftligt via broschyrer, seminarium, inbjudningar från SKL och andra nätverk. Projektet har deltagit på den årliga Demokratidagen samt på Kommek-mässan 2010 og Forskningsdagene 2009 og 2010. Presskonferenser och pressreaser har använts vid uppstart av nya aktiviteter och vi har haft närmare 65 artiklar införda i tidningar, vi har haft TV och radioinslag om våra aktiviteter. Medborgarbudgetarbetet har uppmärksamats nationellt och vårt arbete med miljö- och trygghetsvandringar har resultaterat i en bok tillsammans med Västra Götalandsregionen. Vi har nominerats till Götapriset. Det stora arbetet med information och resultatspridning skedde också via ett slutseminarium som besöktes av drygt 50 åhörare från hela landet. Vid mötet lanserades också MötesplatS Medborgares metodbok där varje aktivitet ingående beskrivs och utvärderas.

Avvikelser från planerad verksamhet: Sveriges kommuner och landsting beslutade att ta fram en egen metodbok (Kommentus) för bra exempel, vilket blir ytterligare en resultatspridningskälla för projektet. Extern utvärderare som följt projektet har i boken givit sin syn på framförallt metodprocesserna.

Huvudaktivitet 10: Planlägga fortsatt verksamhet och användning av resultat

Den fortsatta verksamheten och användningen av resultatet tog sin start i ett Framtidsseminarium våren 2011 med representanter från förvaltningar och politiker från Sverige/Norge, samt med representation från målgrupperna. Detta möte resulterade i en del konkreta idéer på hur vi kan gå vidare. Vissa delar är redan implementerade i ordinarie verksamhet (miljö- och trygghetsvandringar, future city game m m), andra behöver vidareutvecklas (närdemokratiområdena og lokalsamfunnsmodellen, medborgarbudget, kommunikation m m). De ingående kommunerna har enats om att söka medel från Interreg för ett fortsättningsprojekt där valda delar av det nu avslutade projektet vidareutvecklas, samt kompletteras med de nya idéer som framkom vid mötet våren 2011. Under Sveriges kommuner och landstings ansvar kommer också en bok av Kommentus att utges utifrån projektets mest intressanta erfarenheter.

Inga avvikelser.

Huvudaktivitet 11: Projektutvärdering och slutredovisning

Utvärderingen sker i och med detta dokument. Utvärdering har också skett i form av en metodbok där varje aktivitet i projektet beskrivs mer ingående.

Inga avvikelser.

3.2 Målgrupp:

Målgruppen är alla föreningar/organisationer/bedrifter och medborgare inom 10 närdemokratiområden/lokalsamfunn, prioriterade målgrupperna er barn och unga, bedrifter/bedriftsledere och invandrare generellt i hela kommunen:

- Organisasjoner: Styrene i 12 lokalsamfunnsutvalg/nærdemokratiområder består av representanter fra lokale foreninger, næringsliv og skoler. De har deltatt i forskjellige prosjektaktiviteter og påvirket resultatet ifm platsanalyser, videreutvikling av lokalsamfunnsmodellen, testing av metodene miljøcoacher, miljø- og trygghetsvandringar og medborgerbudsjett.
- Bedrifter: 19 butikker var involverte, gjennomførte egne prosjekter og er bevisstgjort på energisparing og miljø samt ett viktig innslag i ett av de spelade Futrue City Games.
- Innbyggere: Involvert og påvirket resultatet gjennom platsanalyser, videreutvikling av lokalsamfunnsmodellen, test av metodene miljøcoacher, miljø- og trygghetsvandringar, medborgerbudsjett, e-petitioner, matchmaking, Future City Games og Kunst som kommunikasjonsmetode.
- Innbyggere og ungdom: Involvert gjennom metodene Future City Games, miljøcoacher, matchmaking, medborgerbudsjett og Kunst som kommunikasjonsmetode.

3.3 Resultat och resultatindikatorer samt effekter:

Projektets mål:

Resultaten fördelar sig på följande vis utifrån de verksamhetsmål som specificeras i ansökan:

- 1. Medborgarnas upplevelse av påverkan och inflytande skall vara 10% högre i utvalda områden än genomsnittet i kommunen:**

Mätmetod: Mätningarna är vetenskapligt genomförda av norska Gallup och svenska Statistiska Centralbyrån (SCB) såväl i inledningen av projektet som under våren 2011 för att få jämförelser. 4000 personer har tillfrågats med en svarsfrekvens på ca 50%.

Resultat for innflytelse (helhetlig): Uddevallasnitt indexerat 39; Närdemokratiområden snitt: 39,25. Fredrikstadsnitt indexerat 36. 7 lokalsamfunn snitt 39. Måluppfyllelse: Resultatet inte oppnått. Notabelt är att det s k "utanförskapsområdet" (med stor andel utomnordiska invandrare) Dalaberg/Hovhult har index 44. Notabelt är också att i jämförelse med innan projektet drog igång har Uddevallasnittet ökat med 3 indexenheter och de fyra närdemokratiområdena 4,5 (Dalaberg +8). Resultatet Notabelt är att Fredrikstad i helhet ökar sitt index +3 och i de sju utvalda lokalsamfunnen +5.

Kommentar: Att påverka medborgarnas opplevda möjligheter till inflytande är trögørligt og kræver långsiktighet. De mätningar som gjorts genom åren av Statistiska Centralbyrån/Gallup visar på just detta. Møjligen satte vi for høga mål i EU-ansøkan for tre år sedan. Samtidig er det ändå ett faktum at både Fredrikstad og Uddevalla økar mer än svenske kommuner av motsvarande størle (50 000+) og at vi økar mer ändå i de

närdemokratiområden/lokalsamfunn som vi verkat i. Utifrån detta har vi också valt att gå in med en ansökan om ett fortsättningsprojekt för att ytterligare arbeta med inflytandefrågorna.

2. Medborgarnas upplevda trygghet skall vara 5% högre i utvalda områden än genomsnittet i kommunen:

Mätmetod: Vi har åter använt oss av SCB/Gallup för att få svar på frågan. Frågan ingår i mätningen i projektets inledning och under våren 2011.

Resultat: Uddevallasnittet indexerat 54, närdemokratiområdessnitt: indexerat 55,5. Fredrikstadssnitt indexerat 63; 7 lokalsamfunn snitt: indexerat 65

Måluppfyllelse: Målsättningen är inte nådd. Både i Uddevalla och Fredrikstad är trygghet i utvalda områden något högre än i kommunene som helhet. Ser man till projektets början och slut har dock tryggheten ökat med en indexenhet i de norska lokalsamfunnen. I Sverige är resultaten från 2008 inte fullt jämförbara med resultaten 2011 då SCB förändrat sina frågor.

Kommentar: Även här kan vi se en trögrörlighet i möjligheterna att påverka den upplevda graden av trygghet. Även här kan vi se att vi i Uddevalla ökar mer än kommuner av motsvarande storlek och att höjningen är högre procentuellt i flera av de närdemokratiområden där vi arbetat aktivt med miljö- och trygghetsvandringar.

3. Medborgarnas upplevelse av att de bidrar till ett bättre klimat/miljö skall vara 10% högre i utvalda områden än genomsnittet i kommunen:

Mätmetod: SCB ställde 2008 en fråga om hur medborgarna upplevde sin närmiljö. Frågan ställdes inte alls 2011 eftersom den blev missförstådd och därmed inte svarade upp mot projektets målsättning. I Norge har Gallup ställt frågan på liknande sätt vid båda mättillfällena.

I Fredrikstad:

7 lokalsamfunnsområden i Fredrikstad:

	2009	2011
Fornøyd med oppsamlingssystemet for avfall, indeks:	70	70
Fornøyd med renhold av gater, veier, parker, offentlige plasser og fjerning av grafitti, indeks:	46	42
Fornøyd med gang- og sykkelveier, indeks:	45	37
Andel bil til jobb:	52%	60% (bytte, lang tid, dyrt, få avganger)
Andel kollektiv til jobb:	58%	68%

Fredrikstad kommune for øvrig (totalt):

Fornøyd med oppsamlingssystemet for avfall:

70

69

Fornøyd med renhold av gater, veier, parker, offentlige plasser og fjerning av grafitti:

	46	44
Gang- og sykkelveier:	46	37
Andel bil til jobb:	48%	63% (bytte, lang tid, dyrt, få avganger)
Andel kollektivtrsp	69%	64%
Andel bil til jobb	31%	36%

Kommentar: I Fredrikstad svarer innbyggerne på hva de reelt gjør ift egne bidrag til klimaendringer. I 7 lokalsamfunnsområder har andelen som bruker bil til jobb gått ned og andelen som bruker kollektivtransport gått opp. I kommunen forøvrig er det motsatt bilde. Vi har på dette området tilnærmevis nådd målsettingen. På de andre spørsmålene er det forholdsvis likt mellom de utvalgte områdene og kommunen for øvrig.

Övriga förväntade resultat ur ansökan

- a) 70% av medborgarna i aktuella geografiska områden ska känna till projektet.
Resultat: I Uddevalla har vi mätt medborgarnas kunskap om projektet via enkäter i lokala center ved halvgått prosjekt og i forbindelse med ortsanalyser..

Område	Resultat
Ljungskile	56 %
Bokenäset	28 %
Dalaberg	45 %

- b) 50 % av invånarna i kommunen skall känna till projektet
Resultat: Uddevalla lät SCB mäta medborgarnas syn på några av de metoder vi använt under processen. Följande resultat i skala 1 – 10 betygsatte de svarande respektive metod på. Notabelt är att svarsviljan på frågeställningarna var ca 75 %. Dvs, 1 av 4 ansåg sig inte kunna svara/sakna åsikt om frågeställningarna över huvudtaget.

Metod	Indexerat värde	Män	Kvinnor
Miljö- och trygghetsvandringar	7.4	7.2	7.7
Matchmaking	7.0	6.7	7.4
Medborgarbudget	6.7	6.5	7.0
När demokrati	7.1	6.9	7.2
E-petitioner	6.8	6.6	7.0
Future City Games	5.4	5.1	5.7

- c) 50 % av företagarna i aktuella geografiska områden ska känna till projektet
Resultat: Ej mätt pga allt för få deltagare i projektet från målgruppen. Ett antal företagare har varit aktiva i olika delar av projektet (t ex energibesparing men också i Future City Games, i arbetet med lokalsamfunnsmodellen och i framtagandet av lokala områdesanalyser).

- d) 70 % av invånarna i aktuella geografiska områden ska känna till vilka handlingar som leder till mindre avfallsmängd, mindre användande av icke förnybara resurser och reduktion av klimatgaser. Ej mätt pga att aktiviteten Miljöcoacher inte fick önskad spridningseffekt.
Resultat: Se svaren under huvudmål 3. Här har projektets aktiviteter miljöcoacher och energibesparing varit ett medel att sprida kunskapen.
- e) 10 nya fysiska mötesplatser/arenor/kanaler skall vara etablerade och en gränsöverskridande digital.
Resultat: 11 närdemokratiområden/lokalsamfunn har samverkat i projektet. En gemensam hemsida har varit kanalen i projektet. Faddersystem mellan norska och svenska grupper etablerat, en gemensam erfarenhetsdag og fremtidseminar genomförd.
- f) Nya metoder för kommunikation, information, undersökningar och mätningar är utvecklade och i bruk i minst 5 geografiska områden
Resultat: Metoden miljö- och trygghetsvandring har använts vid 13 tillfällen i 6 områden (4 områden i Fredrikstad og 2 i Uddevalla), platsanalyser i fyra områden, medborgarbudget i två og energibesparing har involverat ett område.
- g) Antal möten mellan politiker og de geografiska områdena ska vara minst två per år
Resultat: 24 möten har hållits i 11 områden. I tillegg er det gjennomført 6 møter med alle 21 lokalsamfunnsutvalgene i Fredrikstad.
- h) 90 % av förmanskapet/kommunstyrelsen skall uppleva att projektet genom sitt underifrånperspektiv bidrar till att förverkliga kommunens visioner om en god livskvalité og miljø. Ikke målt pr 31.8.2011.

3.4 Övrigt

Vi har lagt vekt på å drøfte tema, metode, målgruppe og innsats i styringsgruppen før vi startet de enkelte aktivitetene og fulgt opp via statusrapportering i møtene. Prosjektgruppen har fungert som initiatvtaker og tilrettelegger for styringsgruppen, samt ansvar for å gjennomføre aktivitetene.

Felles opplæring har vi hatt for prosjektgruppen i metoden Miljø- og Trygghetsvandring, Future City Games og for miljøcoachene. Felles læring og erfaringsutveksling om medborgarbudget (Participatory Budgeting) har foregått i SKL-nettverket sammen med andre svenske kommuner. Prosjektgruppe, aktivitetsansvarlige og deler av styringsgruppen har hatt ansvar for resultatspredning og informasjon om de enkelte aktivitetene. Prosjektgruppe og aktivitetsansvarlige har gjennomført aktivitetene i nært samarbeid med og involvering av målgruppene.

Prosjektet har vært et nybrottsprosjekt og det krever nytenkning og kreativitet i planlegging, forankring og gjennomføringsfasen. Vi har lykket godt med gjennomføring av aktiviteter, noe som kan tilskrives god forankring i styringsgruppen og hos politikere. Det har vært en del barrierer for å få med linjeorganisasjonen, noe som krever større oppmerksomhet i neste prosjekt.

4. Indikatorer

Indikatorer og resultat hentes fra siste lægesrapport pr 31.5.2011

Notera att indikatorer både för A (Ekonomisk tillväxt) och B (Attraktiv livsmiljö) kan förekomma i ett projekt.	Antal enligt projektbeslut	Resultat vid projektslut	Kommentarer
Antal kvinner 15- 24 år som deltar i projektet.	100	437	
Antal kvinner yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	435	1126	
Antal män 15- 24 år som deltar i projektet.	100	468	
Antal män yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	435	1109	
Antal deltagande företag med kvinnligt ägande som deltar i projektaktiviteter.	5	13	
Antal deltagande företag med manligt ägande som deltar i projektaktiviteter.	5	13	
Antal deltagande företag med mixat ägande som deltar i projektaktiviteter.	0	1	
Resultat indikatorer			
(A) Antal formella gränshinder som projektet bidrar till att undanröja.	0	0	
(A) Antal undanröjda opplevda gränshinder.	1	0	
(A) Antal kvinner som deltar i gemensamma utbildningar og praktik.	50	21	Ej lyckats engagera tilræckligt mange miljøcoacher
(A) Antal män som deltar i gemensamma utbildningar og praktik	50	14	Ej lyckats engagera tilræckligt mange miljøcoacher
(A) Antal kvinnliga studenter som studerar del av sin utbildning i det andra landet.	0	0	
(A) Antal manliga studenter som studerar del av sin utbildning i det andra landet.	0	0	
(A) Antal nyetablerede og videreutvecklade grænsøverskridende kluster.	3	1	Vi lykkes ikke med å skape nettverk mellom butikkene i Uddevalla og Fredrikstad
(B) Etablerede institutionella samarbeiten.	0	0	
(B) Nya og videreutvecklade metoder for stads- og landsbygdsutveckling.	3	4	Platsanalyser, Videreutvikling av lokalsamfunnsmodellen, Miljø- og trygghetsvandringer i lokalsamfunn, Future City Games
Egna indikatorer	Tidpunkt	Resultat	

5. Projektets påverkan på de genomgående (horisontella) kriterierna

5.1 Gränsregionalt mervärde

Projektets erfarenheter och resultat pekar på några viktiga faktorer

- Projektets övergripande mål – ökat inflytande för medborgarna- har uppnåtts , trots att målnivån 10% var aningen hög. Uddevalla och Fredrikstad har ökat mer än övriga kommuner i Sverige och Norge under projektperioden.
- Medborgarnas attityder till använda metoderna är positiv , på en 10-gradig skala ligger ALLA använda metoder på mer än 5!
- Endast en tredjedel- 50% av medborgarna känner till projektet, trots att närmare 100 pressartiklar har skrivits om projektet i Uddevalla och Fredrikstad.

Samhälleligt: Vi vill betona att projektets ursprungliga gemensamma problemställning, att Sverige och Norge i allmänhet och Uddevalla och Fredrikstad i synnerhet har ett stort förbättringsområde vad gäller medborgarinflytande. Genom projektresultatet har vi på 3 år provat och utvärderat metoder som är framgångsrika och också förkastat ett par av metoderna. Vi har satt Sverige och Norge på forskningskartan i Europa , men får fortfarande betrakta oss som pionjärer på området. I allt utvecklingsarbete måste det finnas ett driv och ett behov i organisationerna. Ett arbete på var sida gränsen hade inte kunnat skapa detta på samma sätt. Att konstatera att Sverige och Norge hade ett tydligt "tapp" mot övriga Europa i frågan om medborgarinflytande (vid sidan om en mycket väl känd, bra representativ demokrati) skapade detta driv. Nu har 3 års utvecklingsarbete provat några metoder, mot några utvalda målgrupper/områden. De som kan konstateras i utvärderingen (se inledningen av 5.1) är att metoderna är intressanta, ger effekt så här långt , men fortfarande är dåligt kända! 3 år är alltför kort tid för ett metodutvecklingsarbete och det som krävs för att befästa arbetet är fler case och bredare målgrupp. I det sökta nya projektet vill vi fokusera på de metoder med bäst potential och bredda målgruppen även till äldre.

Ekonomiskt: Genom att gemensamt utvecklat metoderna samt resultatspridningen av dessa har vi samordnat och pressat kostnaderna inte minst genom nyttjandet av de forskningsorganisationer som deltagit i projektet. Marknadsföring och information har samordnas genom projektledningen varför projektet haft en enhetlig profil.

Socialt: Rent socialt har projektets målgrupper; medborgare i allmänhet, invandrare, företagare och unga genom metodutvecklingens praktiska case träffats över landsgränsen och tillsammans bidragit till utvecklandet av metoderna. Underifrånperspektivet har varit viktigt och genom tät kommunikation mellan projektledning och målgrupperna har metoderna utformats på ett sätt som passar både

i Uddevallas och Fredrikstads kultur, och i framtidens modell, både Sverige och Norge.

5.2 Bättre miljö

10 miljöcoacher har fått nye kunnskaper om miljøutfordringer og har hatt erfaringsutveksling over grensen. De motiverer og påvirker egne nettverk til å gjennomføre miljøvennlige handlinger i hverdagen. Nettverkene påvirker igjen sine netteværk og vi får spredning av informasjon og kunnskap som skaper "ringer i vannet".

19 butikker har fått informasjon om hvordan spare energi og har selv gjennomført egne prosjekter som førte til 50000 kWh spart energi. De er bevisstgjorte på muligheter til sparing av energi som får konsekvenser for kutt i egne kostnader og laver CO2-utslipp,

Prosjektet har gjennomført 5 telefonmøter og kjører sammen i færrest mulig biler til prosjektmøtene. Transport til 1 felles forelesning, erfaringstreff og fremtidsseminar foregikk med buss.

5.3 Jämställdhet mellan kvinnor och män

Vi har lagt vekt på å rekruttere jevnt til prosjektaktivitetene. Mål og resultater for indikatorene viser at 1576 kvinner og 1590 menn har deltatt i prosjektaktivitetene, dvs 50% kvinner og 50% menn. I prosjektgruppe og styringsgruppe har det i løpet av perioden deltatt 5 kvinner og 8 menn, pluss kvinnelig prosjektleder. Fordelingen er 43% kvinner og 57% menn.

Resultat: Like mange kvinner som menn har vært med og påvirke innhold i de testede metodene.

5.4 Etnisk mangfold och integration Vi har arbeitat med mangfold och integration i flera delaktiviteter inom projektet. 3 av miljøcoacherna har utenlandsk bakgrunn og de har fokusert på att sprida sina kunnskaper bland utomnordiska invandrare, tre miljø- och trygghetsvandringarna har gjennomført i områdene med hög andel utomnordiska invandrare och engagerat dessa på ett bra sätt, vandringarna har också använts som pilotförsök för medborgarbudget. En platsanalys är utförd i samma område och i aktiviteten kunst som kommunikasjonsmetode har vi i en av delaktiviteterna vänt oss till invandrargrupper. I test av metoden Future City Games var innvandreringdom med som deltakere. En stor andel av studentene ved Høyskolen i Østfold/Akademi for scenekunst kommer fra land utenom Skandinavia.

Resultat: Ökad upplevd trygghet i område med hög andel invandrare. Ökad upplevd möjlighet till påverkan och inflytande i område med hög andel invandrare. Økt opplevelse av å ha påvirkning og innflytelse i kommunale beslutningsprosesser.

6. Informationsinsatser och skyltning av projektet

Informasjonsarbeidet har vært omfattende og rettet mot målgruppene når vi har testet metoder ifm aktivitetene. Vi har anvendt tradisjonelle kanaler, sosiale medier, sms og møter. Vi har filmet, vært ute på gater og torg, i kjøpesentra, på skoler og gitt informasjon/foredrag på Forskningsdager og sluttseminar har vært benyttet for å formidle aktiviteter til andre kommuner. Innbyggere generelt har fått informasjon via prosjektets hjemmeside, kommunenes hjemmesider, lokalsamfunnsutvalg/nærdemokratiområder, brosjyrer, annonser, utstillinger, arrangementer, møter og konferanser, spørreundersøkelser, SKL og nominering til Götapriset. EU-flagget, interreglogo, prosjektets logo og kommunevåpen finnes på alle brosjyrer. I skriftlig og muntlig informasjon oppgis budsjett og finansiering.

10 kontorer har vært skiltet med "Her pågår et interreg.prosjekt" med EU-flagget og interregs logo.

7. Underskrift

Dagny Arnestad
prosjektleder